

KAPPETIJN

SAFETY SPECIALISTS

Master Class Veiligheid Workshop no 32 Brabant Zeeuwse Werkgeversvereniging

Deel 2:

Bedrijfsbrandweren in Nederland & organisatievariabelen

*Kees Kappetijn, zelfstandig adviseur
12 maart 2014*

Inhoudsopgave presentatie

1. Juridische kaders
2. Organisatievarianten elders in Nederland
3. Relevante variabelen bij bepalen passende organisatievorm
4. Geadviseerde denkrichting

Juridische kaders

- **Organisatie van bedrijfsbrandweerzorg:**

WVr: Samenstel van mensen en middelen, gericht op beheersen en/of bestrijden van bijzonder gevaar voor de openbare veiligheid

- **Het “Wat”:**

Wordt primair bepaald door bedrijf (uitgewerkt in bedrijfsbrandweer-rapportage) en getoetst en gesanctioneerd door bevoegd gezag (vastgelegd in aanwijdsdocument)

- **Het “Hoe”:**

Is aan het bedrijf om te organiseren:

- Zelf doen
- Samen met buurbedrijven
- Uitbesteden aan derden/dienstverlener
- Samen met overheid

Juridische kaders

Een aangewezen bedrijf bepaalt primair zelf “hoe” ze de bedrijfsbrandweer wil organiseren om aan de eisen uit de aanwijzing te voldoen

Samen is:

1. Een bedrijf organiseert een eigen bedrijfsbrandweer en regelt samen met overheid optimale afstemming met overheidseenheden (procedures, materieel, Opleiden & Oefenen, communicatie etc).

Samen is ook:

1. Bedrijven samen (Sitech/Chemelot, Corus, DOW);
2. Bedrijven samen met commerciële activiteit (IPKW, Akzo Delfzijl);
3. Bedrijven en overheden samen (GB, DSM/Gist en AYMA);
4. Deels zelf doen, deels samen met grotere partij (raffinaderijvariant GB)

- Gezamenlijk artikel 31-taken uitvoeren mag
- Afnemen van een facilitaire organisatie mag
- Samen artikel 1 en artikel 31-taken uitvoeren mag ook

Juridische kaders

Nederlandse regelgeving kent
geen beperkingen

t.a.v. het organiseren van brandweerzorg,
noch publiek, noch privaat.

Proces voor Gezamenlijke Brandweer 1995-1997:

Gemeenten Rotterdam en Rozenburg mogen samen met bedrijven een gemeenschappelijke regeling aangaan met een paritair bestuur, mits wettelijke verantwoordelijkheden van overheid tijdens brand- en rampenbestrijding 100% in stand blijven

Goedgekeurd door besluit GS Prov Zuid-Holland en KB van Beatrix

2.

Organisatievarianten elders in Nederland

Organisatievarianten

1. Rotterdam: Gezamenlijke Brandweer Rotterdam (plus IBP)
2. Amsterdam: AMAS/AYMA (zonder brandweer)
3. Amsterdam: Schiphol
4. Sittard: Bedrijfsbrandweer Sitech/Chemelot
5. Delft: Samenwerking Delft/Gist Brocades-DSM
6. Terneuzen: DOW
7. Prorail (spooremlacementsen IJsselmonde & Kijfhoek)
8. Delfzijl: Chemielocatie Akzo
9. Oss: MSD/Aspen (SVM)
10. Moerdijk (van haalbaarheid naar uitvoering na Chemiepack)
11. Onderzoeks Locatie Petten (NRG & ECN)
12. Beverwijk/Velsen/Heemskerk: Corus
13. Amsterdam: BP Amsterdam Terminal (BAT)

Organisatievarianten

Gezamenlijke Brandweer Rotterdamse Haven (zie ook separate presentatie)

- Opgericht 1997, operationeel sinds 1-1-1998
- 1 organisatie (bestuur, directie, uitvoering) o.b.v. Wet Gemeenschappelijke regelingen door overheid en industrie samen
- > 60 bedrijven in 1 coöperatieve vereniging (CIBUA, aangewezen bedrijven + vrijwillig leden)
- Uitvoering aan publieke en private brandweertaken (art 17 en 31 WVR), uitvoering extra taken (hoogteredding, scheepsbrandbestrijding etc). Via separate lidmaatschappen:
 - IBP voor tank/tankputbranden (2x 37.500 lpm)
 - Schuimpool centraal voor grote hoeveelheden SVM

Organisatievarianten

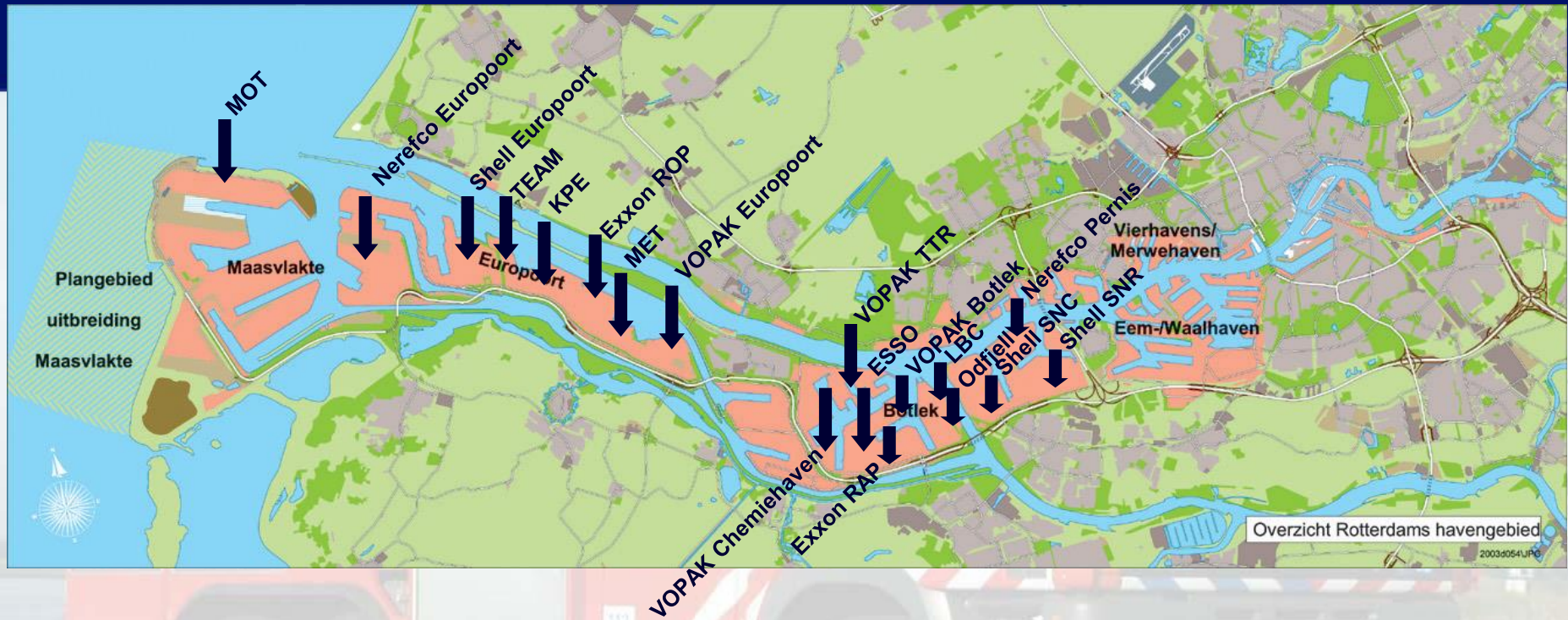

IBP (FiFi-unit)

- 2 units
- 37.500 l/min per unit
- Throw: 115 mtr at 22 mtr height

Which companies

Organisatievarianten

Amsterdam Mutual Aid System / Amsterdam Ymond Mutual Aid **(zie ook separate presentatie)**

- Samenwerkingsverband van tankopslag-bedrijven in/rond Amsterdamse haven (BP, AFS, Vopak, Nustar, Oiltanking en Eurotank) en veiligheidsregio's Amsterdam & Kennemerland
- Exploiteert 2 materieelsets voor brandbestrijding op grote tank/tankputbranden (2x 25.000 lpm)
- Opkomsttijd: maximaal 4 uur na alarm
- Bedrijven investeren in materieel, overheid levert bemensing (extra opgave voor training!)
- Geen taak in primaire brandbestrijding in eerste uren

- Mutual Aid was necessary and feasible
- 2006 idea of AMAS was born
- Amsterdam Mutual Aid System
- AMAS (Latin) = [take care of one]

Launch of a new collaboration

6 Terminals decided to work together, and asked Authorities to participate

EUROTANK TERMINAL AMSTERDAM

Fire Brigade Amsterdam Amstelland

Fire Brigade Kennermerland

Airport Fire Brigade : Amsterdam Airport Schiphol

Amsterdam Port Authority

Organisatievarianten

Brandweer Schiphol

- 1 organisatie (bestuur, directie, uitvoering) ondergebracht in Schiphol-organisatie
- Schipholbrandweer geeft uitvoering aan publieke taken Haarlemmermeer (2xTS), bedrijfsbrandweertaken AFS (aangewezen art 13) en taken luchthavenbrandweer Schiphol (ICAO-regelgeving)
- OBS 32 functies, 4 uitruklocaties
- Opkomsttijden:
 - 3 minuten voor luchthaventaken
 - 6 minuten voor bedrijfsbrandweertaken
 - 8-10 minuten voor publieke taken

Locations Schiphol Airport & AFS

Organisatievarianten

Bedrijfsbrandweer Sitech/Chemelot

- 1 organisatie (bestuur, directie, uitvoering)
- Uitvoering brandweertaken is ondergebracht bij service-organisatie/vergunninghouder van industrielocatie
- Serviceorganisatie/vergunninghouder is aangewezen i.p.v. elk bedrijf individueel
- Ca 50 BRZO-bedrijven op 850 ha chemielocatie Sittard-Geleen
- Uitvoering aan publieke en private brandweertaken (art 17 en 31 WVR) op locatie, t/m niveau OvD
- OBS van 19 functies, opkomsttijden van 6 tot 15 min

Falck Risc

Organisatievarianten

Brandweer samenwerking Delft/Gist Brocades-DSM

- Aparte brandweerorganisaties overheid en bedrijf
- Samenwerkingsmodel, waarbij bedrijf de mensen levert en de overheid alle specifieke materieel

Organisatievarianten

Bedrijfsbrandweer Dow/Terneuzen

- 1 organisatie (bedrijfsbrandweer DOW)
- 7 BRZO-bedrijven op chemielocatie DOW + rangeerterrein
- Uitvoering aan publieke en private brandweertaken (art 17 en 31 WVR) op locatie
- OBS van 8 aangewezen functies
- Bedrijfsbrandweerondersteuning voor omliggende bedrijven

Organisatievarianten

Bedrijfsbrandweer rangeerterrein IJsselmonde

- Prorail is aangewezen ex artikel 13 (oud) voor 6 emplacementen in Rotterdamse haven. 5 aanwijzingen zijn “ondergebracht” bij GB, 6^e aanwijzing is buiten verzorgingsgebied van GB
- Aanwijzing is tot aan Raad van State bestreden door Prorail
- Externe dienstverlener ingehuurd voor levering bedrijfsbrandweezorg 24/7/365
- Externe doet ook onderhoudswerk
- Gestopt met rangeren milieugevaarlijke stoffen, aanwijzing “slapend” gemaakt, bedrijfsbrandweer weg

Organisatievarianten

Bedrijfsbrandweer rangeerterrein Kijfhoek

- Prorail is aangewezen ex artikel 13 (oud, nog net) voor grootste emplacement in Nederland (Zwijndrecht).
- Omvang emplacement: ca 50 ha (5 km x 350 meter op breedste punt)
- OBS: 7 functies, 1 voertuig, 2 pompen, gaspakkenteam
- Aanbesteding gestart op zoek naar externe dienstverlener voor levering bedrijfsbrandweertzorg 24/7/365
- Externe (Falck) doet alleen paraatheid: start 1-11-2011
- Ethanol-calamiteit 14-1-2011: maatgevend scenario = echt

Train yard Kijfhoek, Zwijndrecht (1)

Function:

Size:

Importance

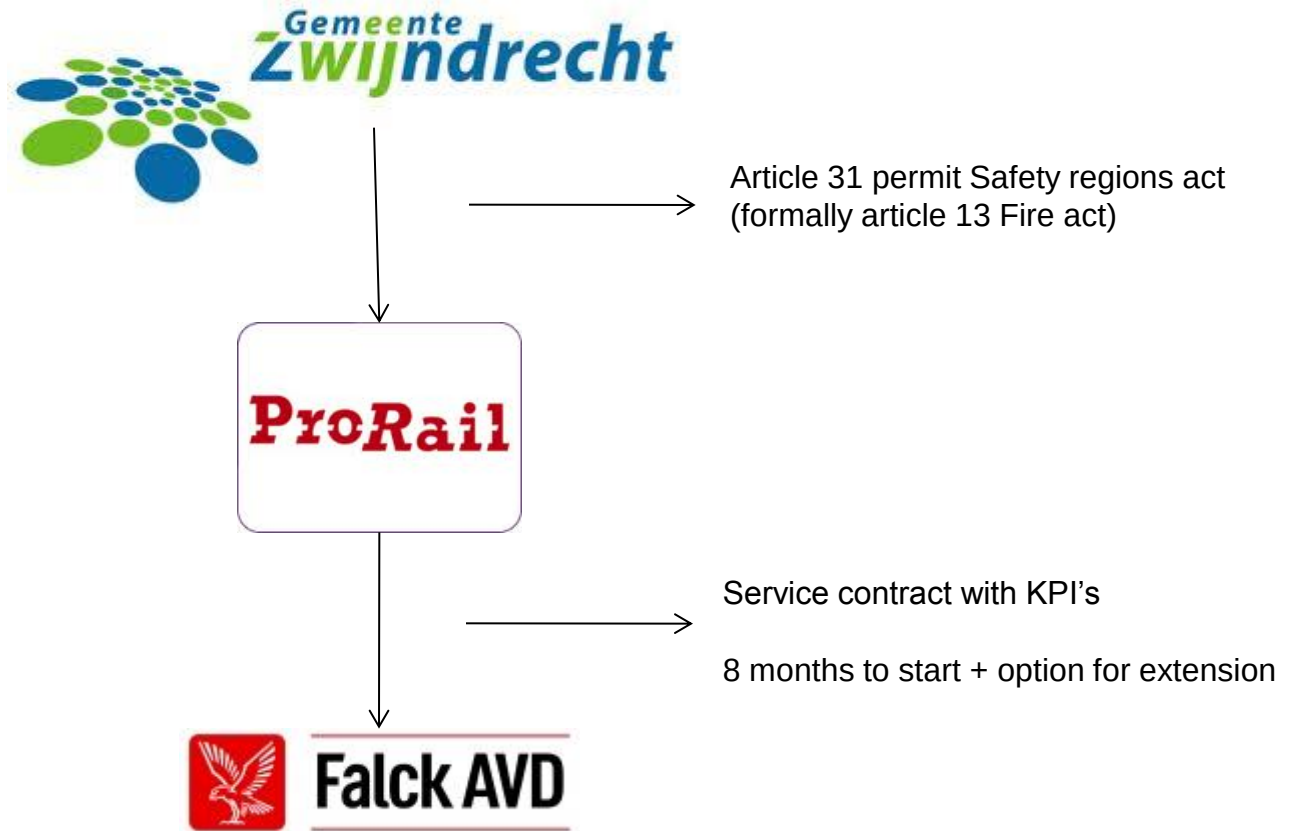
Train yard, based on gravity marshalling of cargo trains

Largest in Holland, one of the largest in Europe

Strategic hub in connecting Rotterdam harbor area with Europe mainland, start Betuweroute, Sophiatunnel.

Numerous carriages with hazardous substances

Contractual relations art 13-appointment and external serviceprovider fire

Organisatievarianten

Chemielocatie AkzoNobel Delfzijl

- 1 organisatie voor bedrijfsbrandweezorg (en eigenlijk ook publieke zorg op locatie)
- Verschillende BRZO-bedrijven bij elkaar, Akzo en non-Akzo
- Sinds feb 2013 formele aanwijzing (langlopend proces)
- Stork (als groot onderhoudsbedrijf op locatie) levert de mensen voor de OBS van de bedrijfsbrandweer
- Akzo voert regie over kwaliteit en kosten, Stork voert uit en zorgt voor bezetting uit onderhoudsploegen
- Inmiddels voorsorteren op verdere uitbesteding aan externe dienstverlener
- Voor Chloor: aanwijsgrond Rotterdam
- Voor brandveiligheidsfilosofie: zie Akzo Sassenheim

Organisatievarianten

MSD / Aspen (Oss, voormalig Organon)

- In februari 2013 is MSD aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig, milieu en veiligheidszaken opgedragen aan een stichting
- SVM (Stichting Vergunning Moleneind) borgt beschikbaarheid van bedrijfsbrandweer op locatie Moleneind
- Samenstelling bestuur van de stichting komt overeen met sleutelfuncties in management van MSD & Aspen
- OBS6 op 6 minuten, 24/7/52 + Bedrijfsdeskundige op 15 minuten
- Bezetting bedrijfsbrandweer middels combi-functies met productie
- Moleneind aangewezen, De Geer koerst op niet-aanwijzing

Organisatievarianten

Moerdijk

- Onderzoek naar mogelijkheden van 1 brandweerorganisatie voor publieke en bedrijfsbrandweertaken op industriegebied Moerdijk (14 BRZO-bedrijven)
- Onderzoek gestart begin 2010, toen alleen vrijwilligers vanuit omliggende korpsen + bedrijfsbrandweer Shell
- 5 januari 2011: brand Chemiepack (zat in 2^e tranche van gemeentelijk proces van aanwijzen)
- Operationeel per 1-1-2013: gez. brandweer onder verantwoordelijkheid van veiligheidsregio, bedrijven (BRZO en niet-BRZO) participeren via stichting
- Inspectie- en handhavingsverantwoordelijkheid veiligheidsregio MWB naar RUD

Organisatievarianten

Onderzoekslocatie Petten (OLP)

- Bedrijfsbrandweer voor nucleaire reactor en onderzoek
- ECN en NRG als inrichting onder Kernenergiewet potentieel aanwijsplichtig
- OLP heeft convenant met gemeente om 1^e uitruk te verzorgen op en rond de bedrijfslocatie (basiszorg + specifieke scenario's)
- Aanwijsprocedure gestart in mei 2011, afgerond eind 2012
- OBS 6 functies + TS (beroepskorps met alleen brandweerfuncties)
- Brandweer "in eigen beheer" NRG

Organisatievarianten

Corus

- Bedrijfsbrandweer voor hoogovens (enorme brandscenario's)
- OBS: 8 man op 8 minuten
- Tevens bedrijfsbrandweertzorg voor DSM en Hoekloos op locatie
- Ook "publieke" incidenten op industriegebied
- Aanrijtijden/locatie kazerne belangrijk vanwege omvang uitrukgebied

Organisatievarianten

BP Amsterdam Terminal (BAT)

- Bedrijfsbrandweer voor tankopslagterminal (enorme brandscenario's: laad/los water & land, tankopslag, laad/los t.b.v. transport land & water)
- OBS: 5 man op 6 minuten (teruggekomen van OBS 17 in concept-aanwijzing)
- Voor grote en langdurige incidenten (tank-/tankputbranden e.d.) lid van AMAS/AYMA
- Brandweer in eigen beheer, in combinatiefuncties van operators en onderhoudsmensen

3.

**Relevante variabelen
bij bepalen
passende organisatievorm**

Variabelen

Cruciale zaken t.a.v. organisatie bedrijfsbrandweerteam

- Eisen uit de aanwijzing (het “wat”)
- Focus op de scenario’s van het “bijzonder gevaar”
 - Discussie: wie doet de gewone scenario’s op de locatie?
- Samenwerking met eerst uitrukkende overheidseenheden
- Verbinding tussen BHV-eenheden en crisismanagement in het bedrijf
- Alarmeringsprocedures intern (bedrijf) en extern (overheidsmeldkamer)
- Beschikbaarheid communicatiemiddelen (C2000)
- Beschikbaarheid informatie uit bedrijf over scenario
 - Wat gebeurt er, welke stoffen, welke effecten?
 - Bluswatersnet (aanvoer), riolen (afvoer), opvang (reiniging/milieuschade)
 - Inzet stationaire blusvoorzieningen?
 - Welke bijzondere capaciteiten voorhanden (groot materieel, SVM)

Inzet bedrijfsbrandweer OOK gericht op bedrijfsbelangen: continuïteit, schadebeperking, imagobehoud, salvage etc

Variabelen

Relevante factoren

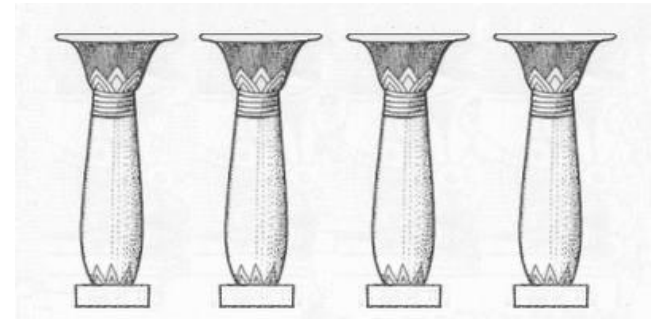
1. Waar zit de “druk” om een bedrijfsbrandweer te willen hebben?
2. Hoe is de kern van de personele bezetting geregeld?
3. Hoe ver liggen probleemveroorzakend en probleemoplossend vermogen in de dagelijkse bedrijfsvoering van elkaar vandaan?
4. Waar ligt eigenaarschap/beheer van de middelen?
5. Waar liggen de natuurlijke verbindingen met de relevante overheden

Variabelen

Factor 1: druk

Vier pijlers:

- Omdat het moet: **wetgeving** (art 31 WvR)
- Omdat het onderdeel is van de **branche** richtlijnen die het bedrijf volgt
- Omdat het onderdeel is van de **assurantieportefeuille**
- Omdat het bedrijf het wenst: **MT-keuzes**. Bv. i.v.m. continuïteitsborging, als onderdeel van het veiligheidsimago of ter versterking van een veilige werkomgeving

Denkrichting: het bedrijf/onderdeel dat de grootste druk ervaart heeft het grootste belang om het goed te regelen

Variabelen

Factor 2: Kern personele bezetting

Bezetting van de bedrijfsbrandweer kan geregeld zijn via:

- Personeel in combinatiefuncties (operator/brandweerman, maintenance/brandweerman etc);
- Personeel in voltijds brandweerfuncties

(Personeel kan eigen personeel zijn of personeel van externen)

Denkrichting: het beheer van een organisatie met personeel met een dedicated brandweertaak kan verder afstaan van de “gevaarsetter” dan met personeel in combinatiefuncties

Variabelen

Factor 3: probleem veroorzakend en probleem oplossend vermogen

Het in stand houden van een bedrijfsbrandweerorganisatie is vooral ook een planningsvraagstuk:

- Planning van voldoende dagelijkse sterkte 24/7/365;
- Planning van opleiding, oefening en training

In geval van combinatiefuncties:

- Planning van nieuwe instroom

Denkrichting: dagelijks management is efficiënter en effectiever als probleem veroorzakend en probleem oplossend vermogen bij elkaar liggen

Variabelen

Factor 4: beheer van de middelen

Brandweer maakt gebruik van hoogwaardige en technisch vaak complexe middelen, voertuigen en PBM's waar voor:

- Gebruik bijzondere specificaties en instructies gelden;
- Inkoop, onderhoud en keuring specifieke expertise nodig is;
- Inzet bijzondere training nodig is
- Financieel stevige budgetten nodig zijn

Denkrichting: verantwoordelijkheid voor beheer van de middelen en afwegingen voor alternatieve veiligheidsinvesteringen dienen bij elkaar gebracht te kunnen worden

Variabelen

Factor 5: verbinding overheden

Aangewezen bedrijf is op verschillende manieren verbonden met overheden:

Voorkant veiligheidsketen

- Via BRZO-titel en milieu (provincie als coördinerend bevoegd gezag)
- Via arbeidsomstandigheden (ISZW als bevoegd gezag)
- Via Aanwijzing (veiligheidsregio als bevoegd gezag)

Achterkant veiligheidsketen

- Via uitvoering (organisatie van de preparatie, deels samen met lokale brandweer: opleiden & oefenen, opstellen relevante plannen & procedures en beheer & onderhoud materieel)

Denkrichting: de mogelijkheden voor het bedrijf om veiligheidsdilemma's integraal te beschouwen worden groter (en: afbreukrisico's voor gaten in het veiligheidsdenken worden kleiner) naar mate meer aansluiting gezocht wordt bij processen van de overheden (ritsen)

Bedrijf

Noodplan & noodprocedures

Operators, BHV & bedrijfsbrandweer

Werkplaats &
crisisruimte

Bluswaterkaarten

mobilofoons

Voertuigen + blusmiddelen

crisisstructuur

Overheid

Alarmering en opschaling

Inzet brandweer, ambulance & politie

Inzet voertuigen en equipment

Opleiding en
training

Communicatie en ICT (meldkamer!)

crisismanagement

Operationele planvorming

Structuur crisis organisatie

Organisatie huisvesting

Bedrijf

- Alarmering en opschaling .0
- Bestrijding brand en emissie gev stof .1
- Redden en technische hulpverlening .2
- Meten .3
- Besmettingscontrole mensen .4
- Besmettingscontrole voertuigen/infra .5
- Bedrijfsgeneeskundige dienst .6
- Geestelijke gezondheidszorg .7
- Preventieve volksgezondheid .8
- Handhaven openbare orde .9
- Strafrechtelijk onderzoek .10
- Verkeer regelen .11
- Afzetten en afschermen .12
- Begidsen hulpverleners op rampterrein .13
- Identificeren overledenen .14
- Registratie slachtoffers .15
- Tot 26 processen idem dito

Overheid

- 0. Alarmering en opschaling
- 1. Bestrijding brand en emissie gev stof
- 2. Redden en technische hulpverlening
- 3. Meten
- 4. Besmettingscontrole mensen
- 5. Besmettingscontrole voertuigen/infra
- 6. Ambulancezorg/SMH
- 7. Geestelijke gezondheidszorg
- 8. Preventieve volksgezondheid
- 9. Handhaven openbare orde
- 10. Strafrechtelijk onderzoek
- 11. Verkeer regelen
- 12. Afzetten en afschermen
- 13. Begidsen hulpverleners op rampterrein
- 14. Identificeren overledenen
- 15. Registratie slachtoffers
- Tot 26 processen idem dito

KAPPETIJN

SAFETY SPECIALIST

*Organisaties voorbereiden op
wat onvoorstelbaar lijkt,
maar denkbaar is.*